

**DN. DVRANDI|| à Sancto Portiano, in Senten=||tias
Theologicas Petri Lombardi|| Commentariorum libri||
quatuor.||**

Durandus <de Sancto Porciano>

Antverpiæ, 1567

Quæstio tertia. Vtrum spiritus sanctus possit dici ingenitus.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72607](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72607)

30 Item aduertant illi qui friuola & leui ratione volūt probare quod illa decretalis, damnamus, excludat quater nitatem realium relationum quā efficaci ratione conuincimus, eos eam in hoc malē intelligere, quia constat quod diuina spiratio Lugdunen. dēterminat extra de summa trinitate & fide ca. c. fidei lib. 6. Ex quo sic arguitur: sicut se habet absolutum ad absoluta ita relatio ad relationes, sed essentia diuina vna existēs quantumcumq; sit infinita non potest esse eadem realiter cum pluribus absolutis realiter inter se differentibus imō hoc ponere esset contradictō, ergo fortiori ratione spiratio actiua existens vnica relatio vt iam patet ex determinatione cōcilii, quā etiam vt relatio est non est infinita simpliciter, alioquin essent plura infinita simpliciter & plures infinitates nō possunt esse eadem realiter cum paternitate & filiatione quę sunt plures relationes inter se realiter differentes, & sic isti male exponentes concilium primū impingunt in secundum, vnde credo quod de differentia relationum disparatarum nihil est determinatum per quodcumq; concilium, sed est materia opinabilis & pro & contra, & quod cum determinatione vltimi concilii Lugdunen. magis concordat opinio ponens eas differre realiter quā opposita, veruntamen si etiam Romana ecclesia eius est concilia condere & interpretari, determinaret certam personam in hac materia vel in quacumq; alia tangente fidem vel bonos mores illam partem absq; vlla hēsitatione vellem tenere. Et si quid docui vel scripsi vel in posterum docuero vel scripsero cuius oppositum prædicta sancta Romana ecclesia diffiniuerit vel diffinit esse sentiendum, illud reuoco & volo pro reuocato haberi. Interim cum opinionibus doctorum disputans.

31 Quod vero postea probat quod generari & spirari differunt realiter verum quidem est sed non bene probatur: ostensum enim fuit satis diffusē in præcedente distinctione quod Spiritus non est per se directē à genito vel à generante vt isti dicunt, sed indirectē & cōcomitatuē & illud facit quod differant secundum suppositum sine qua differentia adhuc possent differre realiter si essent in eodē supposito sicut generare & spirare, & hoc tantum dictum sit de secundo.

32 NVNC RESTAT tertium, scilicet vt declaretur veritas questionis. Est ergo intelligendum quod generare & spirare realiter differunt, similiter generari & spirari. Ratio autem huius differentię non est sumenda ex parte suppositorum, tum quia in diuersis suppositis inuenitur aliquid vnum & idem numero vt essentia diuina & communis spiratio in patre & filio. Et rursus in eodem supposito sunt plura quę realiter differunt, tum quia supposita non possunt esse prima distinguētia. Cuius ratio est, quia prima distinguētia debent differre se ipsis & secundum se tota, quia si in aliquo cōuenirent & in aliquo differrent, non essent primę differentię, sed constitutę ex primis differentis cum aliquo alio, sed supposita non differunt secundum se tota, sed conueniunt in aliquo, ergo non sunt prima distinguētia, nec ex diffinitione eorum sumenda est causa & ratio distinctionis aliorum licet aliqualē argumentum distinctionis quandoq; possēt sumi ex his tanquam à posteriori.

33 Item nec ratio distinctionis processionum vel relationum (quia idem est iudicium in re vt prius dictum est) totaliter sumenda est natura oppositionis, quia licet omnia opposita sint distincta, tamē nō omnia distincta sunt opposita, neq; in formis absolutis neq; in relationibus, vt patet in creaturis. In plus enim est distinguētia quā opponi. Cum ergo relationes secundū proprias rationes maneāt in diuinis, poterit inueniri in eis aliqua distinctio quę non erit ratione cuiuscumq; oppositionis sicut est inter paternitatem & communem spirationem, vel inter generare & spirare.

34 Et si queratur ratio distinctionis istorum, dicendum qd seipsis distinguūt & nō per aliud, alioquin esset abire in infinitum, sed huiusmodi relationes sunt quędam prima simplicia, ergo seipsis distinguuntur & non per aliquid aliud, veruntamen in his est quędā varietas, quia omnes relationes seipsis differunt adinuicem realiter, sed quędā specialiter differunt secundū supposita & illę sunt tarum

inter quas est oppositio directē, vt est inter generare & generari & similiter inter spirare & spirari, vel inter quas est oppositio indirectē & concomitatuē sicut inter generare & generari, ex vna parte & spirari ex alia vt declaratum fuit in præcedente distm. ita qd oppositio nō est eis ratio distinctionis realis simpliciter, se tantum illius quę est secundum suppositū specialiter propter impossibilitatē oppositorum in eodem supposito. Sic ergo patet quomodo differunt processionēs & relationes diuine.

35 AD PRIMVM Argumentum dicendum qd non est simile de communicatione naturę in Deo & in creaturis, quia sicut ex illimitatione naturę diuine est qd ipsa numero vna existens possit esse in pluribus suppositis, sic ex eodem conuenit ei quod communicetur emanationibus diuersis, hæc autem illimitatio non conuenit naturę creatę quantumcumq; sit perfectā.

36 Ad secundum dicendum qd distinctio processionum est ex parte relationū vel potius ipsarum relationū cum sint idem realiter processionēs & relationes. Et cum dicitur qd in diuinis omnia sunt idē vbi non obuiat oppositio relationis, dicendum quod Boëtius loquitur de sola idētitate quo ad suppositum, inter autem processionēs est oppositio indirectē & concomitatuē. Et ideo differunt secundum suppositū, sed inter produções actiuas vt sunt generare & spirare, non est oppositio propter quod licet differant realiter non tamen secundum suppositum.

QVÆSTIO TERTIA.

Vtrum Spiritus sanctus possit dici ingenuus.

Tho. 1. q. 33. ar. 4. c. infra d. 28. q. 1.

Tertio queritur vtrum Spiritus sanctus possit dici ingenuus. Et videtur quod sic, quia plus distat à ratione generationis pater quā Spi. san. quia Spi. san. nec generat nec generatur, pater autem & si non generatur tamen generat, sed ingenuū negat vel priuat generationē, ergo verius potest dici Spi. san. ingenuus quam pater.

2 Item in litera, & est Hieronymi dicitur quod omne quod est aut est ingenuum aut genitum aut factum, sed Spi. san. nec est genitus nec factus, igitur est ingenuus.

Item ad negatiuam de prædicato finito sequitur affirmatiua de prædicato infinito cum constantia subiecti. Sequitur ergo Spi. san. nō est genitus: ergo est ingenuus vel non genitus quod est idem.

3 IN CONTRARIVM est quod dicitur in litera quod solus pater est ingenuus. Et Aug. 15. de Tri. ca. 26. dicit quod cum Spi. san. genitum non dicamus, dicere tamen ingenuum nō audeamus, ne in hoc vocabulo duos patres in Trinit. vel duos qui non sunt de alio quispiam suspicetur.

4 RESPONSIIO. Duo videnda sunt. Primum est qualiter ingenuum sumatur in diuinis vtrum negatiuē an priuatiuē. Secundum erit cui competat esse ingenuum & cui non. Quantum ad primum sciendum quod ingenuum non potest sumi purē negatiuē, quia illa quę sunt purē negatiua possunt verificari tam de ente quam de non ente (vt non lapis verificatur de homine & chimera) sed ingenuum non potest verificari de nō ente, hæc enim est falsa chimera est ingenua sicut ista chimera est iniusta, ergo ingenuum non potest sumi purē negatiuē, restat ergo quod sumatur priuatiuē. Sed tunc occurrunt dubia quia priuatio est remotio alicuius apti nati à subiecto, sed in diuinis nihil est aptum natum esse quod ibi non sit, nec amoueri potest quia quicquid ibi esse potest necessario est ergo nihil potest dici in diuinis priuatiuē, propter hoc notandum est quod priuatio ad præsens tripliciter dicitur sicut apparet ex 5. metaph. ca. de priuatione. Dicitur enim vno modo aliquid priuatum propriissime quando nō habet quod aptum natum est habere secundum propriā speciem sicut homo carens visu dicitur cæcus propriissime quando non habet quod aptum natum est habere.

5 Secundo modo dicitur aliquid priuatiū quando non habet illud quod natum est habere non secundum suam speciem, sed secundum suum genus, vt pote quia illud inuenitur in aliquo sui generis vt talpa dicitur cæca quia non habet visum qui natus est haberi ab aliquo sub genere animalis licet non à specie talpæ.

Vide Ricard. d. 13. q. 4. ad tertium in oppositum.